liumi luteri usu kiriku põhimäärustega korraldati endisele usualusele jäetud kiriklik organisatsioon ümber, kõvendati kiriku keskvõimu, tugevdati sidet üksikkoguduste ja üldkiriku vahel, kujundati senisest kirikust kui usuühingute liidust kindlale alusele seatud autonoomne tervik. R. piiskopiks saamisega tasandati ka varemini tekkinud lõhed nn. protestantliku vooluga ja selle juhtidega, T. Tallmeister'iga (vt. ka *Suppl.*) ja V. Kuljus'ega. See samm on põhjustanud R-le parempoolsete kirikuringkondade etteheiteid. Mõned kiriku keskvõimu kavatsused (näit. uute piiskopkondade asutamise küsimus), samuti ka R. perekonnaeluga seotud olukorrad on aga kirikuringkonnis tekitanud R. vastu teravat opositsiooni. Sellest arenenud võitlus viis sept-s 1939 sügava lõheni kahe kirikliku rinde vahel. Vabariigi Valitsuse vaheleastumise tagajärjel pandi R. kui piiskopi tegevus seisma ja ta loeti s. a. okt-s piiskopitoolilt lahkunuks. Samuti pandi sept-s ajutiselt seisma kiriku keskorganite tegevus ning kiriku hooldajaks määrati kirikuõpetaja Jaak Varik. Hooldaja teotses dets-ni 1939, mil valiti uueks piiskopiks J. Kõpp (vt. ka *Suppl.*). R. on nii varemini kui ka piiskopiametis pidanud tihedat kontakti Põhjamaade kirikutega, võttes juhtivalt osa järjekindlalt peetud Balti usuteadlaste konverentsidest (I konverents peeti Helsingis 1927), Eesti-Soome kirikuõpetajate konverentsidest ja Eesti-Soome-Ungari kirikuõpetajate konverentsist Budapestis (1937). Ka on ta algatavalt astunud samme Eesti, Läti ja anglikaani (Inglise) kirikute lähendamiseks. Ses küsimuses peeti R. kaastegevusel mainitud kirikute esindajate konverents Londonis 1936, Riias ja Tallinnas 1938; selle tagajärjeks oli kokkuleppe sõlmimine. R. oli I rahvusvahelise kirikliku karskuskongressi juhataja Tartus 1926. Peale selle on ta võtnud aktiivselt osa ms. ülemaailmalisest (XX) NMKÜ konverentsist 1931 Torontos ja Clevelandis, kus ta valiti NMKÜ maailmaliidu täitva komitee liikmeks Euroopa väikeste riikide esindajana (Genfis) ja ühingu „Maailmaliit Sõpruse Edendamiseks Kirikute Kaudu" konverentsist Stokholmis 1925, Cambridge'is 1931 jm.; ka on ta viimase ühingu eesti rahvuskomitee esimees a-st 1933. R. on olnud a-st 1929 ühingu „Life and Work" oikumeenilise nõukogu ja prof-te koostöö korralduse liige, Kristlikkude Abiaktsioonide Euroopa Keskuse (Genfis) alatine kirjavahetajaliige, Rahvusvahelise Kristliku Sotsiaalteadusliku Instituudi (Genfis) alatine kirjavahetajaliige ja 1931—38 Rahvusvahelise Lepitusliidu Eesti osakonna esimees. Peale varemini mainitute on R. avaldanud teosed ja brošüürid: „Sotsialism ja ristiusk" (Tall., 1921), „Vastuseks õp. Th. Tallmeistrile..." (Tartu, 1927), „Tartu ülikooli koguduse Eesti pihtkond 1921—1931" (Tartu, 1931), „Jumala riigi palve" (Tall., 1936; poola keeles 1938); peale selle artikleid mitmes koguteoses, ajakirjus („Usuteadusline Ajakiri", „Eesti Kirik", „Kirkkomusiikkilehti" jt.) ning ajalehis. R. oli nädalalehe „Eesti Kirik" peatoimetaja kuni 1931, „Usuteaduslise Ajakirja" peatoimetaja 1933—34 ja „Külvaja" vastutav toimetaja 1930——33.

Koguteos: H. B. R. (1936); Pvl. 1939, nr. 103; „Uus Eesti" 1939, nr. 103; „Eesti Kirik" 1939, nr. 15, 16; isikl. jm. saadud andmed. *T.*

*RAJASAARE (end. perekonnanimi kuni 1936 **Rutoff**), **Kristjan (Christian)**, kirjanik, on jätkanud teotsemist kohalikes organisatsioones Vaivaras, olles ms. Türsamäe piiritusvabriku juhatuse liige asjaajaja-raamatupidajana a-st 1920, ja avaldanud näidendi „Väimehed" (Tall., 1932) ja näidendi „Kivi" 2., parandatud trüki (Tall., 1931). A-st 1933 elab S. Vana-Sõtke külas omas talus Paasikul.

E. Kirj. 1939, nr. 11 (H. Viires); isikl. jm. saadud andmed. *T.*

*RAMMUL, **Aleksander Johannes**, arstiteadlane, on jätkanud tegevust tervishoiu korralise prof-na ja a-st 1920 ühtlasi Tervishoiu Instituudi juhatajana Tartu ülikoolis, viibinud enda täiendamise otstarbel korduvalt välismail. R. oli E. Tervishoiu Muuseumi juhatuse ja nõukogu esimees 1922—29 ja on alatine Riigi Tervishoiu Nõukogu liige. Alates 1922. a-st on ta juhtinud laialdast üleriigilist uurimistööd sanitaar-topograafiast. Sellelt alalt on R-i kaastööl ja toimetusel ilmunud rohke andmestikuga varustatud teosed kõigi Eesti maakondade kohta: „Saaremaa tervishoiuline kirjeldus" (1928) ja samasugused kirjeldused Läänemaa (1929), Pärnumaa (1930), Virumaa (1931), Võrumaa (1932), Valgamaa (1933), Viljandimaa (1933), Järvamaa (1934), Petserimaa (1935), Harjumaa (1937) ja Tartumaa (1938; kõik ilm. Tartus; viimane koos

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 265